

je l. 1870. preselil v Turč. Sv. Martin, kjer so se izpremenile v „Narodnie Noviny“. Od l. 1874. do svoje smrti je bil Pietor odgovorni urednik tega lista. Žurnalistika, ki je celó pri samostojnih in mogočnih narodih težek poklic, je pri Slovakih neprestan boj. Poleg tega se je začelo uredovanje Pietorovo tedaj, ko so Mažari uničili slovaška učna zavoda, „Slovaško Matico“ in gimnazijo. V narodnem slovaškem življenju se je pojavilo neko mrtvilo. List „Nar. Noviny“ je bil v boju skoraj osamljen. Ko so Mažari hoteli uničiti „Nár. Noviny“ s pomočjo tiskovnih pravd, je moral Pietor presedeti šest mesecev v vacovski ječi. Od marca 1881. je Pietor urejal in izdajal tudi „Národný Hlásnik“, s katerim je budil narodno zavest v širjih slovaških vrstah. Gradivo za zgodovino preganjanja Slovakov je rajni nabral in izdal l. 1906. v posebni knjižici: „Nápor — odpor“.

Karol Kuzmány. 16. novembra so na Slovaškem obhajali stoletnico po rojstvu slovaškega buditelja, pesnika in znanstvenega pisatelja, Karola Kuzmány-ja. Kuzmány se je porodil v Brezni na Slovaškem l. 1806. Njegov oče je bil protestantski župnik. Gimnazijske študije je Kuzmány dovršil na Ogrskem, teologične na Lipskem, Halli in Berolinu. Od začetka svojega duhovniškega pastirovanja je bil književno zelo delaven in to ljubezen do slovstva je ohranil do svoje smrti, 11. avgusta 1866. V Banjski Bistrici je urejeval klasično „Hronko“, ki je bila prvo zavetišče sodobnih književnikov na Slovaškem. „Hronka“ je bila danica slovaške svobodne književnosti, oznanjevalka prihodnjega razvoja. V ti dobi je Kuzmány dopisoval Kollárju in Šafaříku ter je bil na čelu vseh slovaških književnih podjetij. Kuzmány je bil takrat tudi edini mož na Slovaškem, ki se je pečal s proučevanjem ruske, srbske in staroslovanske književnosti. Kakor je pisal, tako je tudi živel. Kot profesor protestantske teologije na Dunaju je Kuzmány živel v iskrenem prijateljstvu s pravoslavnim ruskim duhovnikom M. F. Rajevskim in slavni slovaški katoliški škof Moyses ni imel med Slovaki boljsega prijatelja, kot je bil superintendent Kuzmány. Ko se je ustanovila „Slovaška Matica“, je bil škof Moyses predsednik, superintendent Kuzmány pa njegov namestnik. Kuzmány je bil rojen slovaški buditelj; pri njem ni bilo dobe omahovanja, takoj pri prvem nastopu je bil celi Slovak in gotovo eden izmed najbolj zavednih Slovanov. Zelo marljivo je Kuzmány deloval tudi na književnem polju. Slovaško knjigotrško in zalagateljsko društvo je k proslavi Kuzmányjeve stoletnice izdalo zbirko njegovih pesmi („Památník Karla Kuzmányho“ [1806—1906] Vybrané veršované proce jeho. Turč. Sv. Martin. Sošit 1. 8°. Str. 94. Cena K 1.—). Iz knjižice se jasno razvidi, da imajo Slovaki velikega pesnika, ki se lahko kosa s Kollárjem, Sládkovičem in Chalupko. V liriki, zlasti v himnah, ga dozdej še noben ni prekosil. Kuzmányjeva pesniška moč se je pokazala šele takrat, ko je pustil češko slovnico in je začel pisati pesmi v slovaškem jeziku. Narod je več njegovih pesmi sprejel za svoje, kakor n. pr.: „Kto za pravdu horí. — Nad Patron sa blýská. — Do zbrajia Slovania, za narod a slávu. — Hej len vždy veselo“ itd. Kuzmány je spisal tudi nekaj znanstvenih teoloških spisov.

Fr. Št.

Življenje sodobnega bolgarskega pesnika. Nedavno se je pojavil v Sofiji nov pesniški talent, a ne v kaki sijajni sofijski palači, med oficijelnimi pesniki, ki jih bolgarska vlada bogato podpira, ampak na ulici pod milim nebom, med največjimi reveži bolgarske prestolnice. Izšla je namreč v Sofiji pred kratkem zbirka pesmi pod naslovom „Terzanija“. Zbirka je po svoji lepoti zbudila v bolgarskih književnih krogih veliko senzacijo. Bolgarsko občinstvo je bilo tembolj presenečeno,

ker je avtor zbirke — R. S. Toškin — bil popolnoma neznan. Sofijski listi so začeli iskati nadarjenega pesnika in so ga našli — na ulici. Pesnik Toškin je mlad človek brez vseh gmotnih sredstev, ki nima nobene službe, niti stanovanja. Bolan na živilih lazi podnevu kakor senca po sofijskih ulicah kot razprodajalec časnikov, zvečer pa in ponoči v nedostojni obleki spi kje pod milim nebom. In vse to — piše sofijski „Dnevnik“ — se godi v dobi, ko se marsikteri bolgarski plagiatorji, ki nimajo niti trohice nadarjenosti, s pomočjo vladnih podpor vozijo po Evropi zaradi raznih nepotrebnih študij.

Todor C. Burnov, odlični bolgarski literat in politik ob času bolgarskega preporoda, je začetkom mes. novembra nagloma umrl v vlaku, ko se je peljal iz Carigrada. Rajni je dovršil študije na Ruskem, bil učitelj v Gabrovu, pozneje pa urednik „Bolg. knjižnice“, „Savetnika“, „Vremene“ ter je sodeloval tudi pri raznih ruskih listih, zlasti pri listu „Moskovskija Vědonosti“. Burnov je bil nekaj časa poslanik, potem sofijski gubernator, ministrski predsednik in finančni minister. L. 1884. se je odpovedal političnemu življenju in se je posvetil književnemu delu. Napisal je temeljito delo „Bolgarsko-grški cerkveni spor“, ki ga je izdalo „Bolgarsko književno društvo“. Že ta spis je Burnovu zagotovil častno mesto med bolgarskimi zgodovinarji.

Stoletnica bolgarske knjige. Dne 8. decembra je minulo 100 let, kar je izšla prva bolgarska knjiga. 8. decembra 1806 je Sofronij, škof vračanski, izdal v Rimniku na Rumunskem svoj „Kirjakodromion sireč Nedělnik . . . ko razuměniu prostomu narodu“. S knjigo „Nedělnik“ se je začela nova epoha v bolgarski književnosti, ker se je ž njo postavila podlaga za novo bolgarsko posveto in bolgarski narod se je prvokrat seznanil z Guttenbergovo iznajdbo. Bolgarsko ljudstvo je pokazalo svojo hvaležnost patriarhu prve narodne knjige s tem, da je nazvalo „Nedělnik“ po njegovem izdajatelju „Sofronie“. — Ob priliki stoletnice je bolgarski pisatelj dr. A. Teodorov Balan spisal delo „Blgarskija knjigopis za 100 godini“, ki zaradi raznih ovir izide v kratkem. Književno društvo pa je imelo slovesno zborovanje, pri katerem je dr. Balan imel slovesen govor, iz katerega navajamo nekoliko zanimivih statističkih podatkov o razvoju bolgarske knjige. Od 1806—1820 se je izdalo 8 bolgarskih knjig; od 1820—1830. 8 knjig; do leta 1840, to je v četrtem desetletju 40 knjig; v petem 120. Torej od l. 1806. do 1850. približno 176 knjig, povprečno 4 na leto. Do osvoboditve Bolgarske je izšlo 1300 knjig. In dozdej v 100 letih 13.000 knjig.

—t—

Drobne vesti.

Po 49letni uredniški delavnosti je šel v pokoj zaslužni češki publicist in rodoljub I. R. Vilimek, izdajatelj „Humoristických Listů“ v Pragi. Vilimek je bil zavoljo svojega političnega prepričanja večkrat kaznovan z ječo in denarnimi globami. L. 1858. je ustanovil list „Humoristické Listy“ in ga je urejeval celih 49 let. S humorjem in satiro je bičal celo vrsto let sovražnike češkega naroda in napake češkega občinstva. Glavno uredništvo lista je sedaj prevzel češki pisatelj J. Klecanda. — Dobro znani bolgarski buditelj Mihail Georgiev Grekov (Stojan Čakrov) je pripravil za tisk važno književno delo pod naslovom „Istori česki spomeni po našeto vazražđane in osvobožđenie“. — To delo obsega živo ilustracijo življenja in delovanja Bolgarov tekem zadnjega stoletja in bo zelo važen in neobhodno potreben vir za tiste, ki bodo proučevali bolgarsko zgodovino XIX. stoletja.

—gl.